

Hel (bohyňa) - v *severskej mytológii* bohyňa rovnomenného *podsvetia* Hel, kde vládne všetkým mŕtvym s výnimkou tých, ktorí padli v boji a putujú do *Valhally*, kde kraľoval *Odin*, a tým padlým, ktorí putovali do *Fólkvangu*, kde vládla bohyňa *Freja*; utopenci prichádzali do siene bohyne *Rán*; Hel bola dcérou zradného boha *Lokiho* a obryne *Angrbody*; Hel je opisovaná ako napoly mäsovo sfarbená a napoly čierna, niekedy ako napoly krásna žena a napoly hnijúca *mŕtvola*; jej súrodencami sú vlk *Fenrir* a had *Midgardsorm*, známejší ako *Jormungand*; hovorí sa, že keď prišli na svet, choroba zasiahla prvýkrát ľudstva a že priniesli do sveta živých bolesti a zúfalstvo; preto, keď sa *Odin* dozvedel, že zradný *Loki* mal deti, vyhnať ich do vzdialených kútov sveta (pozri *deväť svetov*), aby urobili čo najmenej škody; kráľovstvo, ktoré *Odin* venoval Hel, bolo chladné a hrozné, ale bohyňa bola spokojná a dala *Odinovi* z vďačnosti dvoch havranov menom **Huginn a Munin**; *Odin* dal Hel moc nad všetkými tými, ktorým je *Valhalla* neprijala a tak sa stala kráľovnou mŕtvych bezo cti, chorých, starých, zradcov a zločincov; pri chôdzi neustále hľadá k zemi; jej sídlom je palác *Elvidni* („Utrpenie“), v ktorom slúži osem služobníkov; **Helheim** vždy opúšťa na Trojnom koni; pozri *germánska mytológia*; *peklo* (*Biedermann*); *Hela*; *severskí bohovia*

Cez kráľovstvo, ktoré *Odin* dal jej bol chladný a hrozný, Hel bol spokojný a dal mu z vďačnosti, dvojice havranov: **Huginn a Munin**. *Odin* dal jej moc nad všetkými tými, ktorým je *Valhalla* neprijala a tak sa stala kráľovnou mŕtvych bezo cti, choroby, úrazu alebo staroby, zradcov a zločincov. Bolo to vďaka tomu, že bol schopný sa dostať manžela z kráľovskej krvi, švédsky kráľ *Dyggvi*, zomrel prirodzenou smrťou.

Kráľovstvo Hel je bohyňa s rovnakým názvom (podobne ako 'Hades Gréci). Je to chladná miesta, ktoré je prístupné prostredníctvom veľkého jaskynného *Gnipahellir* stráženom divokého chrtov *garm*. Po jaskyne, mŕtve cez rieku *gjöll* nad d "bridge zlato stráži obryňa *môdguðr*. Palác Hel je palác *éljúðnir*, v ktorom sú prijímané duše. V oddelenom mieste, povedal *Nastrond*, duše vrahov a zradcovia sú mučení za účelom vybudovania loď *Naglfar* (loď nechty), na ktoré budú tam vracajú mŕtvi k boju v deň *Ragnarök*.

Hel má dvoch sluhov *Ganglati* (lenivý), *Ganglöt* (nedbalý).

Hel sa len zriedka objavuje na zemi, ale keď to robí to prináša smolu a choroby prechádza ulicami a dedín a ľudia náhle ochorie. Ak sa zametá ceste s previsnutým tam bude prežili, ale ak to má metlu, všetci zomrú.

Hel . Ilustrácie *Johannes Gehrts*, (1889).

Hel je opísaná ako žena v niektorých dvoch spôsobov: s polovičnou čiernou tvárou alebo telom a druhá polovica normálne. To môže odrážať proces jeho postavu v mytológii . V dávnych dobách, v skutočnosti Hel bola veľká matka bohyňa zeme, ktorý kŕmi hladné a dáva im možnosti, ale neskôr sa stal veľmi podobne ako ženský *Pluto* a jeho kráľovstvo sa stal porovnateľný s "Hades gréčtiny. Niektoré časti bohyne navrhli niekoľko učencov nadviazať vzťah, postavené na roveň s *Parvati* - *Kali* alebo s *Persephone* alebo s *Hecate*.

Treba tiež poznamenať, že proces nórčiny panteón vykazuje jasné známky minulosti dominujú ženy je spoločné mnohých náboženstiev po celom svete, ktorý dáva cestu k doméne mužskej postavy. Samice postava sa stáva podvod dcéru, nositeľ chaosu, nezastaviteľného deštruktívne zlosť a domov pre hrozné a nepochopiteľné práva k spoločnému ľudskému rozumu. Mužská postava je reprezentovať racionálne, zrozumiteľný zákon, hodnotu v boji. Tento krok sa stáva veľmi výrazný v spojení s stretnutím s kresťanstvom , ktoré nahradia v rôznych *Pantheonu*, ženských bohyňou s *Marie*, matka boha , ktorý je základným kameňom spásy od všetkého zla.

[http://de.wikipedia.org/wiki/Hel_\(Mythologie\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Hel_(Mythologie))

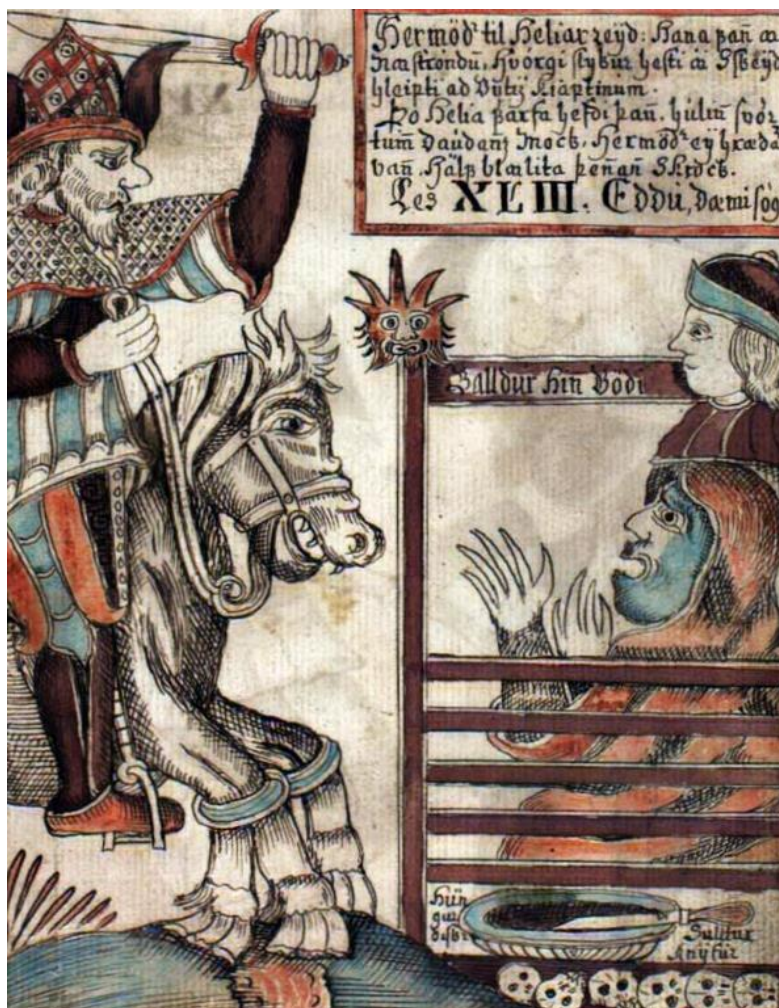
[http://it.wikipedia.org/wiki/Hel_\(divinit%C3%A0\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Hel_(divinit%C3%A0))

Johannes Gehrts: Hel (ilustrácia, 1889)

Hel (miesto) - z protogermánskeho slova „haljō“ (ten čo niečo skrýva), ktoré pochádza z indoeurópskeho koreňa *kel- (s významom skrývať); v angličtine je príbuzné slovo Hel a Helle, frízske Helle, nemecké Hölle, gótske Halja; vzdialene príbuzné sú slová s významom diera, dutý, hala, helma a bunka, odvodeným z koreňa indoeurópskeho koreňa *kel-; slovo Hel sa nachádza v škandinávskych slovách a frázach týkajúcich sa smrti, ako Helför, Helsótt (pohreb, cesta) a Helsótt (choroba – smrteľná); v severských mýtoch vystupuje pod menom *Helheim*; pozri *severská mytológia*, *lokalita v severskej mytológii*

[https://en.wikipedia.org/wiki/Hel_\(location\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Hel_(location))

Hermóðr na Sleipnirovi stretáva v Helu Baldura (islandský rukopis, 18.st.)

Hela - podľa bádateľa Damona postava Hely v *Blakeovej* básni *Tiriel* symbolizuje dotyk a sexualitu (pozri erotika/sex); jej meno je možno odvodené od škandinávskej bohyně podsvetia *Hel*

Helada/Hellas - názov starovekého Grécka obdobne ako *Anatólia* staroveký názov dnešného Turecka (obidve územia dnešné Grécko rovnako ako Turecko vlastne sú územím starovekého antického Grécka); pozri *grécka antická kultúra*

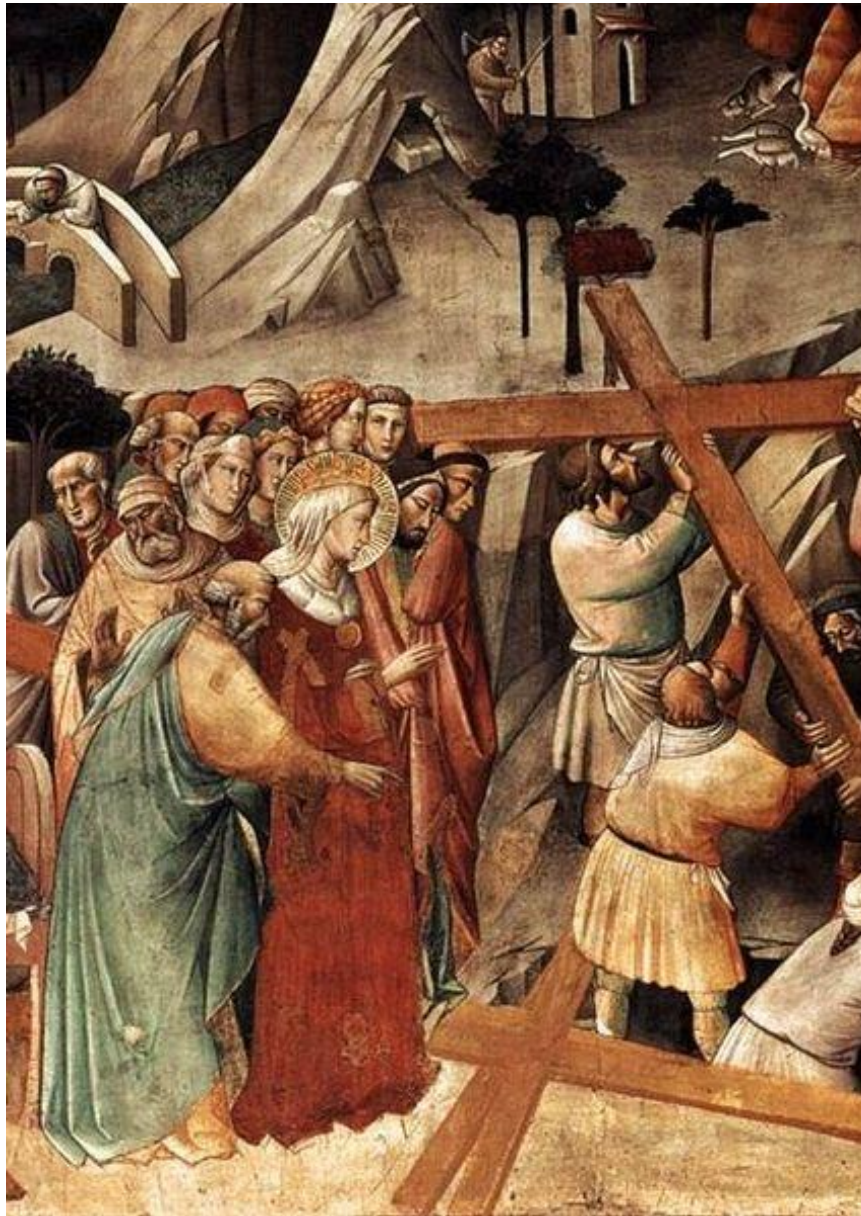
heladská kultúra - *krétsko-mykénska kultúra*; pozri *grécka antická kultúra*

Heleionomai - *Najády* močiarov a mokradi

Helena (cisárovná) - (†330); matka *Konštantína Veľkého*; poslednú časť svojho života, obdobie, keď bolo povolené *kresťanstvo* v *Ríši rímskej*, zasvätila dobročinnosti; zakladala chrámy vo *Svätej zemi* a hľadala *relikvie*; podľa legendy našla drevo z kríža, na ktorom bol ukrižovaný *Kristus*, kliniec z tohto kríža, pripevnila do synovho brnenia, aby mu zaistila víťazstvo (pozri *Ježišova kópia*); do Ríma nechala priniesť schody z domu *Piláta Pontského*, po ktorých zostupoval *Kristus* (pozri *schody sväté*); zobrazovaná ako staršia *matróna*, oblečená ako kráľovná s korunou na hlave; drží *kríž* a niekedy tri klince a kladivo (pozri *pašiové nástroje*) alebo model chrámu (bazilika Božieho hrobu); kríž nesený anjelmi, sa jej zjavuje vo videní; ako *devocionálna* postava stojí zvyčajne vedľa *Konštantína*; pozri *kresťanskí svätci*; *obrazový spor*

[https://en.wikipedia.org/wiki/Helena_\(empress\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Helena_(empress))

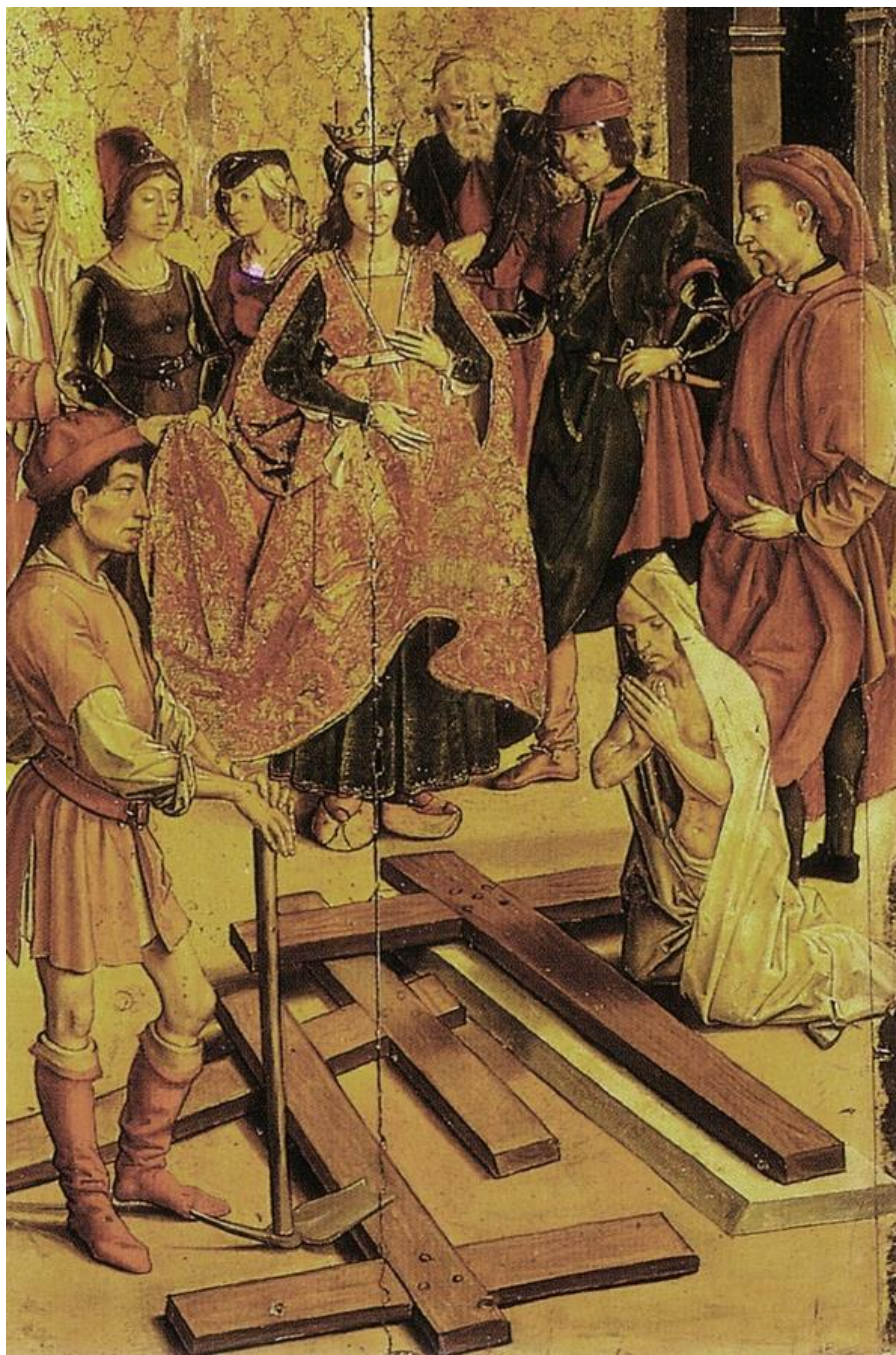
<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8599926187/in/photostream/>

A. Gaddi: Legenda o Pravom kríži. Objav Pravého kríža. (detail fresky z presbytéria Sta Croce vo Florencii, po 1374)

A. Gaddi: Legenda o Pravom kríži. Objavenie Pravého kríža. Skúška pravosti (freska z presbytéria Sta Croce vo Florencii, po 1374)

P. Berruguete: Overenie pravosti sv. kríža (1470-1575)

P. Berruguete: Sv. Helena hľadá sv. kríž (1470-1575)

L. Cranach st.: Sv. Helena (1525)

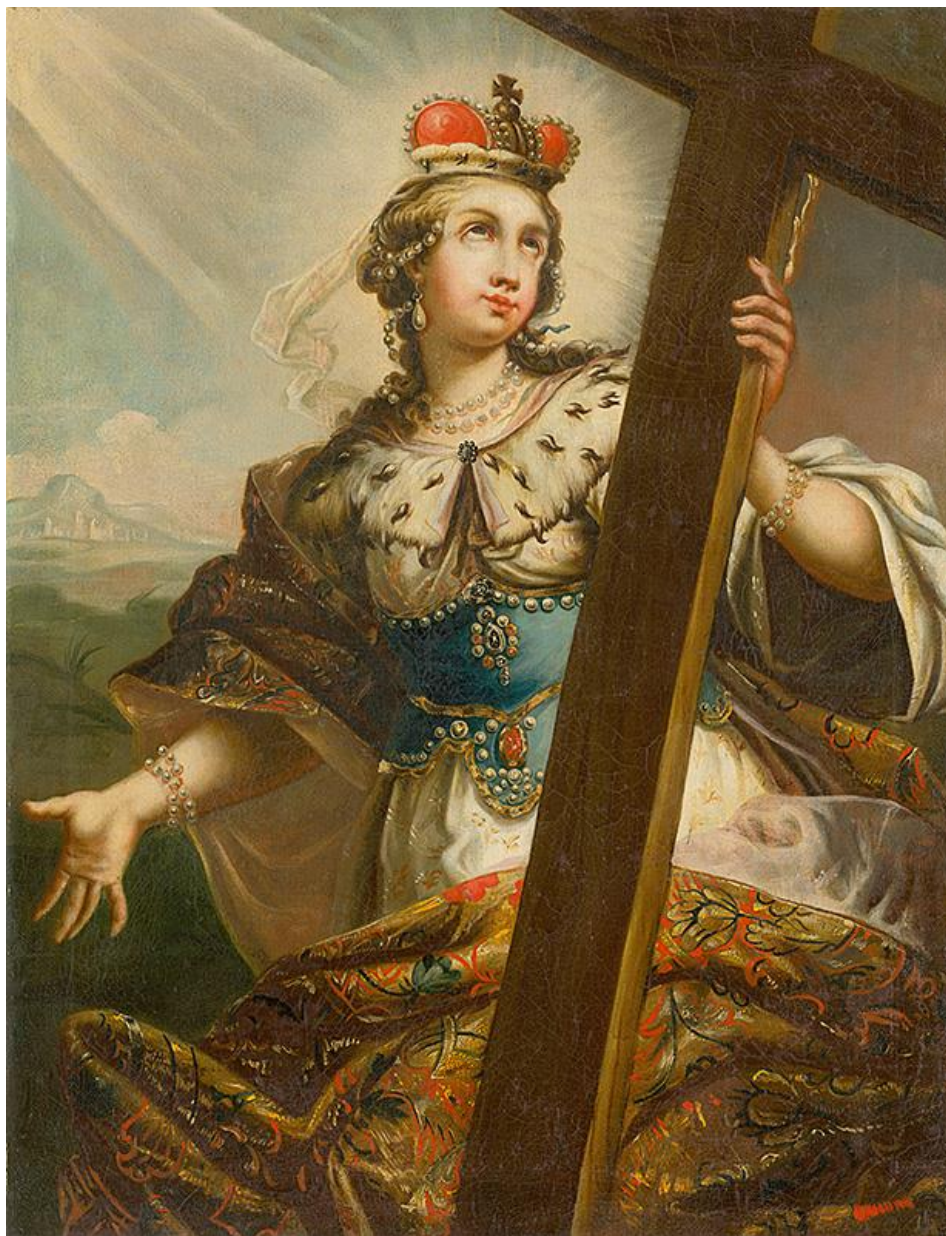
Spišský rezbár: Sv. Helena z mariánskeho oltára v Pikovciach (okolo 1500)

P. Veronese: Videnie sv. Heleny (1580)

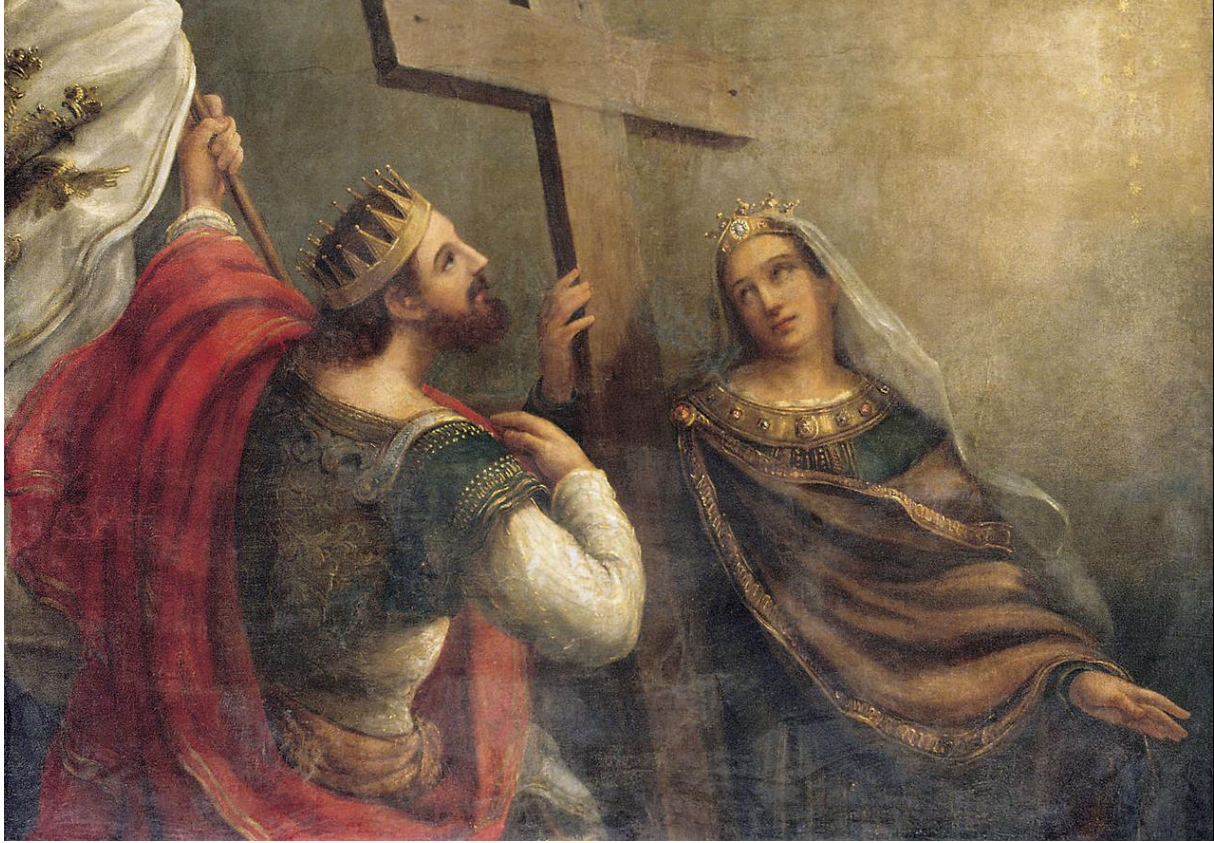
J. Tintoreto: Sv. Helena adoruje Sv. križ (16.st.)

A. Schmidt, Neznámy maliar (pôvodne Stredoeurópsky maliar z 1. polovice 18.storočia): Svätá Helena (1740-1760)

Neznámy maliar (pôvodne Slovenský maliar z polovice 18.storočia): Sv. Helena (1750)

V. K. Sazonov: Svätý Konštantín a Helena okolo svätého Kríža (19.st.)

Helena Trojská - tiež Krásna Helena; v *gréckej mytológii* dcéra *Dia* a *Lédy*, zrodená z vajca (sestra *Dioskurovcov* a *Klytaimnestr*); inak kráľovská dcéra spartského kráľa *Tyndarea*; najkrajšia žena antického staroveku; unesená *Theseom* a oslobodená svojimi bratmi *Kastorom* a *Polydeukesom*; na radu *Odysea* jej otec dovolil vybrať si z množstva uchádzačov podľa svojej vôle, aby sa predišlo vojne medzi nimi; Helena si vybrala spartského kráľa *Menela*; všetci zvyšní uchádzači museli prisahať, že budú voľbu rešpektovať a víťaza chrániť; Helena unesená *Parisom* potom, čo mu ju ponúkla *Afrodite* za jeho priaznivý súd (pozri *jablko zvydy*); tak sa Helena stala príčinou desaťročnej *Trójskej vojny* a zániku *Priamovho* rodu; po jej skončení sa vrátila s Menelaom do *Sparty*, ale po jeho smrti bola synmi vyhnaná a zabitá na ostrove *Rhodos*; pozri *Akadémos*, *Únos Heleny*; ženy *Trójskej vojny*

Zamarovský v súvislosti s heslom *Theseus*: po tom, čo sa *Theseus* a *Peiritoos* stali vdovcami, rozhodli sa, že si nájdu novú manželku; spoločne zatúžili po krásnej Helene zo *Sparty* a uniesli ju; potom žrebovali, komu pripadne; *Theseus* vyhral a priviedol Helenu do *Atén*; keď ju bratia *Kastor* a *Polydeukes* vyslobodili, zobrala si so sebou Theseovu matku *Aitru* ako slúžku

[http://it.wikipedia.org/wiki/Elena_\(mitologia\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Elena_(mitologia))

Helena a Paris (červeno figúrový kratér, 380-370 pr.Kr.)

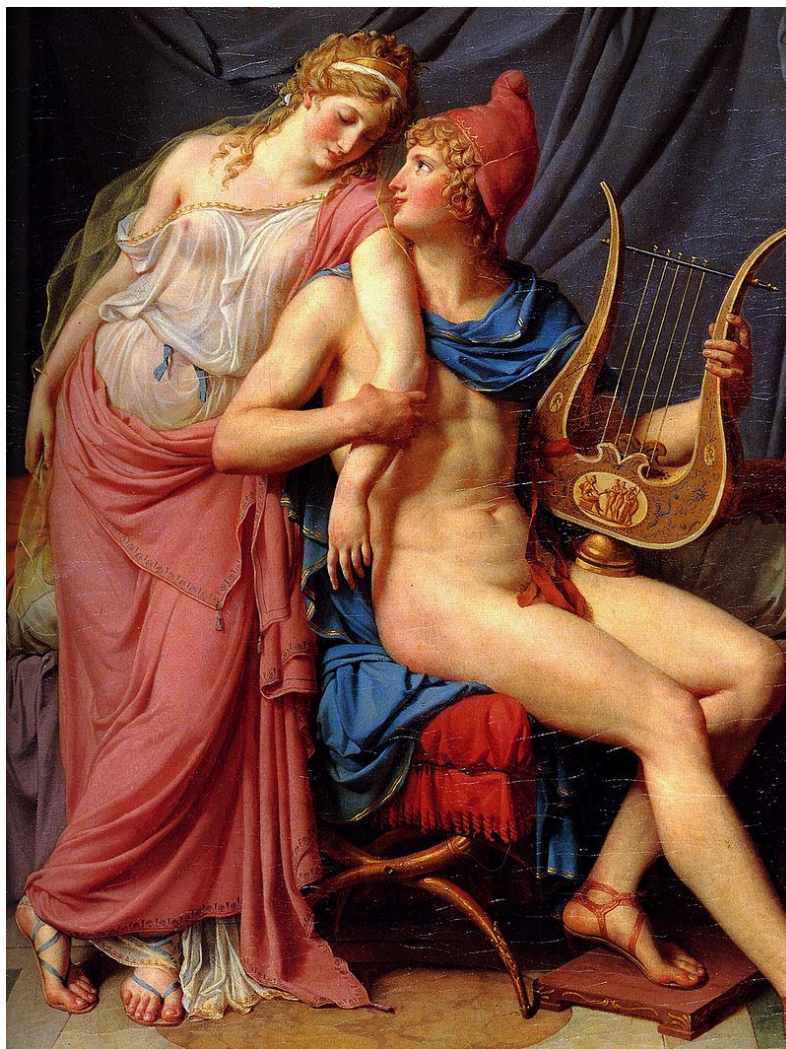
Menelaos sa chystá zabiť Helenu, ale pre jej krásu upúšťa meč. Scéne prizerá Aténa a Eros (attický kratér, 450-440 pr.Kr.)

J. de Backer: Paris prijímaný v Heleninej spálni (16.st.)

A. Kaffmanová: Aténa presviedča Helenu, aby ušla s Parisom (1790)

J.-L. David: Paris a Helena (1788)

B. West: Helena privádzaná k Parisovi (1776)

E. de Morgan: Helena Trojská (1898)

helenistické obdobie antického Grécka - pozri *helenistické výtvarné umenie*

helenistické výtvarné umenie - priamy vplyv na vývoj európskeho umenia (pozri *starovek*); neskorá fáza *gréckeho antického umenia* od 4.st.pr.Kr. - pol.2.st. po.Kr.; nadväzovalo na *klasické obdobie antického Grécka* a gréckou expanziou sa rozšírilo po celom Stredomorí (napodobňovanie a kópie klasických umeleckých diel); postupne prechádza od klasickej formy k *naturalizmu* a rýdzo formálnemu charakteru; koniec produkcie maľovanej keramiky; architektúra sústredená na urbanistické riešenia a civilné stavby; rozvoj najmä *nástenného maliarstva*, ktoré využíva niekoľko priestorových plánov a je pod silným vplyvom divadelných dekorácií; v sochárstve zobrazenie individuálnych rysov, afektov, ktoré v *archaickom období* boli vyhradené iba *satyrom*, *kentauirom* a *barbarom*; drobnejšie rozmery sôch, terakotové sošky, *glyptika*, fyziognomický portrét, reprezentatívne vladárske *portréty*, erotické námety (pozri *erotika/sex*; *kačica*: Biedermann), *naturalizmus* (najmä v rímskej tvorbe); vrcholné obdobie na zač. 2.st.pr.Kr., neskôršie uvedomelý *klasicizmus*: kopírovanie a napodobňovanie starých tradícií; v architektúre uvoľnenie záväzných noriem, kombinácia architektonických *poriadkov*, *dekorativizmus architektonických článkov*; v maliarstve bohatšia farebná škála, úsilie o charakterizáciu, viacfigurálne motívy zasadené do krajinárskeho alebo iného *pozadia*, vplyv divadelných dekorácií, zavedenie vlastného a vrhnutého tieňa, užitie *lokálnych farieb* rozvinulo *žáner* a *krajinomaľbu*, využívanie rôznych typov *perspektívy*, rozvoj knižnej ilustrácie, *mozaiky*; v umeleckých remeslách definitívne oddelenie od *monumentálneho umenia*; pozri *Gigantomachia*, *Laokoon a jeho synovia*, *enkaustika*, *maniera grande*; *Alexandrijská škola*, *rhódská škola*, *aténska škola*, *pergamonská škola*; *kanonický poriadok*; *neskoroantické umenie*; *karolínska renesancia*

helenistický - majúci vzťah k obdobiu *antických dejín* od 2.pol.4.st., k *helenizmu*; porovnaj *helénsky*; pozri *katakomby*

helenizmus - ekonomické, sociálne a kultúrne obdobie *staroveku* od 2.pol.4.st.pr.Kr., keď bola nastolená hegemonia *Macedónie* v Grécku a dobytá Perzská ríša macedónskym a gréckym vojskom *Alexandra Veľkého* (Macedónskeho); výbojmi vytvorená obrovská ríša, ktorá sa po smrti Alexandra Veľkého rozpadla na ríšu Ptolemaiovcov v Egypte (pozri *Kleopatra*), ríšu *Seleukovcov* v Ázii a ríšu Antiochovcov v Macedónii, Grécku a gréckych ostrovoch, ďalej na *Baktrijské*

kráľovstvo na území strednej Ázie pri hranici s Uzbekistanom, Tadžikistanom, Pakistanom, na *Pergamskú* ríšu Attalovcov na území Turecka atď.; v 2.-1.st.pr.Kr. jednotlivé štáty ovládnuté *Rímskou ríšou*; epocha helenizmu, helénskej kultúry ako pokračovateľky *antiky* sa završuje v 2.st.po Kr. ešte pred definitívnym rozpadom rímskeho impéria pod náporom *barbarov* a vplyvom nastupujúceho *kresťanstva* (pozri *rímske umenie kresťanskej antiky*); pozri *apokryfy*; *Judea*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Hel%C3%A9nismus>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Ellenismo>

Helenos - v *gréckej mytológii* syn trójskeho kráľa *Priama* a jeho manželky *Hekabe*; nadaný veštekými schopnosťami (pozri *veštenie*) varoval *Priama* pred cestou do *Sparty*; keď už vypukla *Trójska vojna*, bol statočným bojovníkom a radcom brata *Hektora*; prežil dobytie mesta a spolu s manželkou *Hektora Andromaché* sa stal otrokom; neskôr dostali obaja slobodu, zosobášili sa a na západnom pobreží *Epeira* založili mesto, ktoré pripomínalo *Tróju*; pozri *Odyseus*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Elleno>

Helenovia - obyvatelia *Helady/Hellas*; pozri *grécke kmene*

helénsky - majúci vzťah ku kmeňu *Helénov*; porovnaj *helenistický*

Helespont - dnešné *Dardanely*; podľa *gréckej mytológie* sa práve tu zrútila do mora *Hellé*, keď s bratom *Frixom* prchala z *Orchomenu* do *Kolchidy* na baranovi so *zlatým rúnom*; pozri *Héró a Leandros*; pozri *grécka antická kultúra*

Helgi - v *severskej mytológii* sa *Helgi* objavuje vo *Volsunga ságe* a v básňach *Helgakviða Hundingsbana I* a *Helgakviða Hundingsbana II* zahrnutých do *Poetickej Eddy*; *Helgi* je meno z troch hrdinov alebo skôr trikrát narodeného hrdinu; prvý z troch je *Hjörvarðsson Helgi* (syn *Hjörvarðra*), druhý je *Helgi Hundingsbane* (doslovne „zabijak *Hundinga*“), syn *Sigmunda* a *Borghild* a nevlastný brat *Sigurda*; o treťom *Helgi*, ktorý nemá žiadne ďalšie prídomy, nie je nič známe; ako *Helgi Hjörvarðsson* bol jedným z prvých kráľov Nórska a jeho štvrtá manželka *Sigrínn* bola dcérou švédskeho kráľa *Sváfnira* (ten dostal svoje meno podľa *Valkýry Svava* či *Sváfa*, ktorá často chránila hrdinov v boji); ako mladík stretol na kopci *Valkýru*, ktorá po pokrstila *Helgi* a predpovedala mu osud vodcu; predtým, než si uvedomil svoje sny o sláve, bol povinný pomstiť otca svojej matky a predovšetkým ísť do *Sigarsholm* získať magický meč, ktorý by ho urobil silnejším a víťazným; mladý veliteľ stal sa legendárny a po zabití obrov a porážke armád, bol korunovaný a uzavrel manželstvo s *Valkýrou Svava* (pravdepodobne *Sigrún*), čo bol jeho sen; eddická báseň ***Helgakviða Hjörvarðssonar*** rozpráva, ako *Helgi* zabil vlka *Hati* a pomocou smrtiacej *runy* sa mu podarilo zadržať jeho dcéru *Hríngerðr* až do rána, kedy ju slnečné svetlo premenilo na kameň; *Helgi* zomrel prebodnutý mečom svojho večného nepriateľa *Alfa*, hoci bol tri dni predtým upozornený, že je jeho bratom; bezvýsledne sa mu pokúšala verná *Valkýra* pomôcť, ktorá si radšej bezprostredne po jeho smrti vzala život; pozri *hrdinovia severských mýtov a legend*

https://en.wikipedia.org/wiki/Helgi_Hundingsbane

E. Wallcousins: Helgi Hundingsbane sa vracia do Valhaly (1912)

Helgi Hundingsbane - Helgi

Helheim – v *severskej mytológii* ríša mŕtvych, je jedným z *deviatich svetov* severskej mytológie; jeho vládkyňou je *Hel*, dcéra *Lokiho*; jedná sa o tmavé, nehostinné miesto, ktoré zaujíma najnižší stupeň v severskej *kozmológii*; Helheim nie je možné opustiť, pretože ho obklopuje rieka *Gjöll* vytekajúca zo studničky *Hvergelmi*, ktorá sa nachádza pri koreni jaseňa *Yggdrasilu* (svetového stromu), kde spočíva zlý drak *Nidhogg*; cez rieku vedie most *Gjallarbrú*; dokonca ani boh, ktorý by raz vstúpil do tejto ríše, by nemal možnosť odísť; bránu do podsvetia uzatvára *Thrymgjöll* (tiež *Helgrind* - Pekelná mreža), nepriestupná mreža, vyrobená troma trpaslíkmi; kto by sa ju pokúsil vysadiť, okamžite ochrne; do tejto ríše sa dostávajú tí, ktorí nezomreli hrdinskou smrťou (napr. v boji), teda tí, ktorí zomreli starobou alebo chorobou; kto zomrel hrdinskou smrťou, mal možnosť sa dostať do *Valhally*, potom čo bol *valkýrami* s nornou *Skuld* (pozri *Norny*) vybraný; vstup do

Helheimu stráží pekelný pes *Garm*; celú ríši potom svojim zrakom pozoruje obor Hraesvelg (v preklade „požierač či hltáč mŕtvol“), ktorý má podobu orla a mávaním svojimi krídlami vytvára chladný vietor; pozri *lokalita v severskej mytológii, podsvetie*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Helheim>

<http://lufik-is-back.blog.cz/1201/helheim>

https://www.google.sk/search?q=Helheim&espv=2&biw=1836&bih=990&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwi_v_Cx763PAhXHaRQKHVK6BrkQsAQIMg&dpr=1

Helia - v gréckej mytológii jedna zo siedmich *Heliad*, sestier *Faetona*

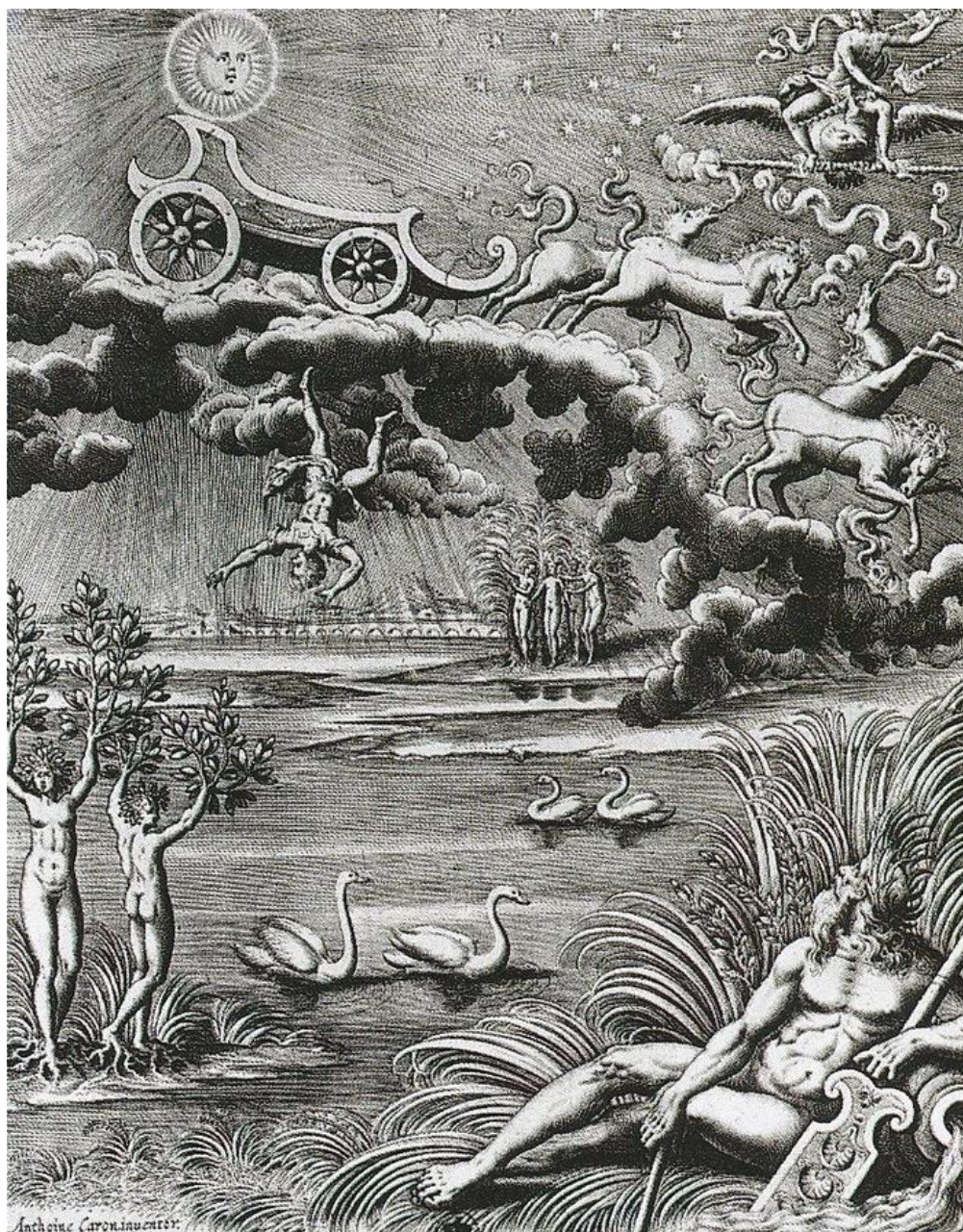
Heliady - v gréckych *bájach* sedem dcér boha *Hélia* a *Klymény*, sestier *Faetóna* (*Merope*, *Helia*, *Aegle*, *Lampatia*, *Phoebe*, *Aetheria*, *Dixiope*), ktoré mu pripravili *slniečny voz*; keď bol *Diom* zrazený do vôd rieky *Eridanos*, oplakávali jeho smrť; *Diom* premenený na čierne *topole* roniace *jantárové slzy*; pozri *metamorfóza*

www: *Merope*, *Helias*, *Fojbe*, *Aiteria*, *Dioksippe*

<http://sk.wikipedia.org/wiki/H%C3%A9liady>

G. Bernardi podľa Michelangela: Pád Faetona (intaglia v krištále, zlato, lapis lazuli, 1547)

T. de Leu: Faeton (rytina, 16.-17.st.)

Heliand - germánsky epos z rokov 822-840 (Sasko), ktorého hrdinom je Kristus, zobrazený ako germánsky kráľ so svojimi *svätcami*-družiníkmi, ktorí mu prisahajú vernosť; pozri *germánska mytológia*

helices - úponky, napr. na *korintskej hlavici*, ktoré sa zavíjajú až do podoby *volút*

Helikoon - v *gréckej mytológii* staroveké sídlo *Múz*, pohorie v *Boiótii*; jedno z miest, kde sa zdržiaval *Pegas*; úderom jeho kopyta sa na *Helikóne* otvoril prameň *Hippokrenes*, ktorého vody prinášali *inšpiráciu*; pozri *grécka antická kultúra*, *Parnas*

C. Lorrain: Apollo a Múzy na hore Helikoon. Parnas (1680)

H. Rottenhammer: Minerva a Múzy na vrchu Helikon (1603)

J. de Momper: Helicon. Minerva navštevuje Múzy (16.-17.st.)

G. B. Tiepolo: Apolón a Marsyas (18.st.)

helio - gréc.; v zloženinách prvá časť s významom *slnko*, slnečný

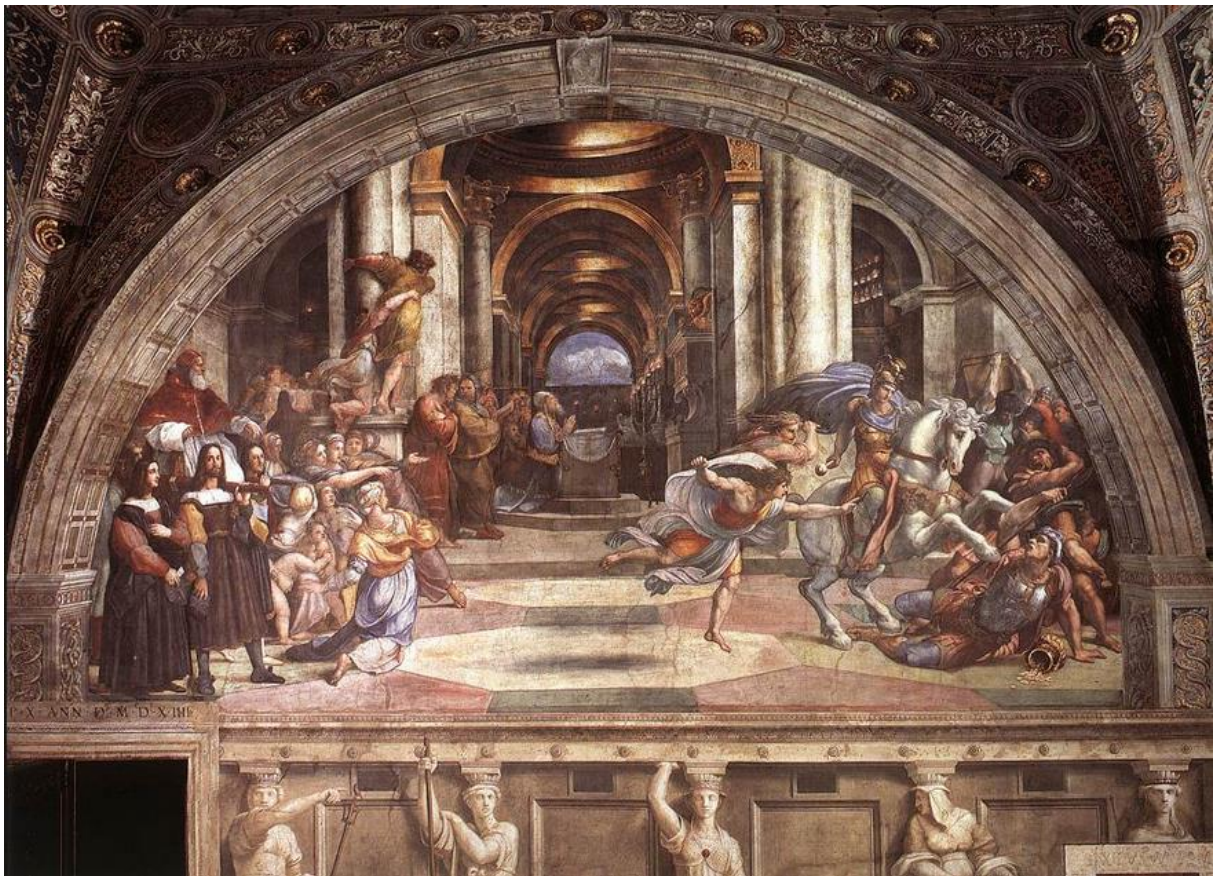
heliodor/beryl zlatý - zelenožltá odroda berylu; pozri *drahokamy a polodrahokamy*

Täubl: zlatožltej farby, náleziská v Brazílii

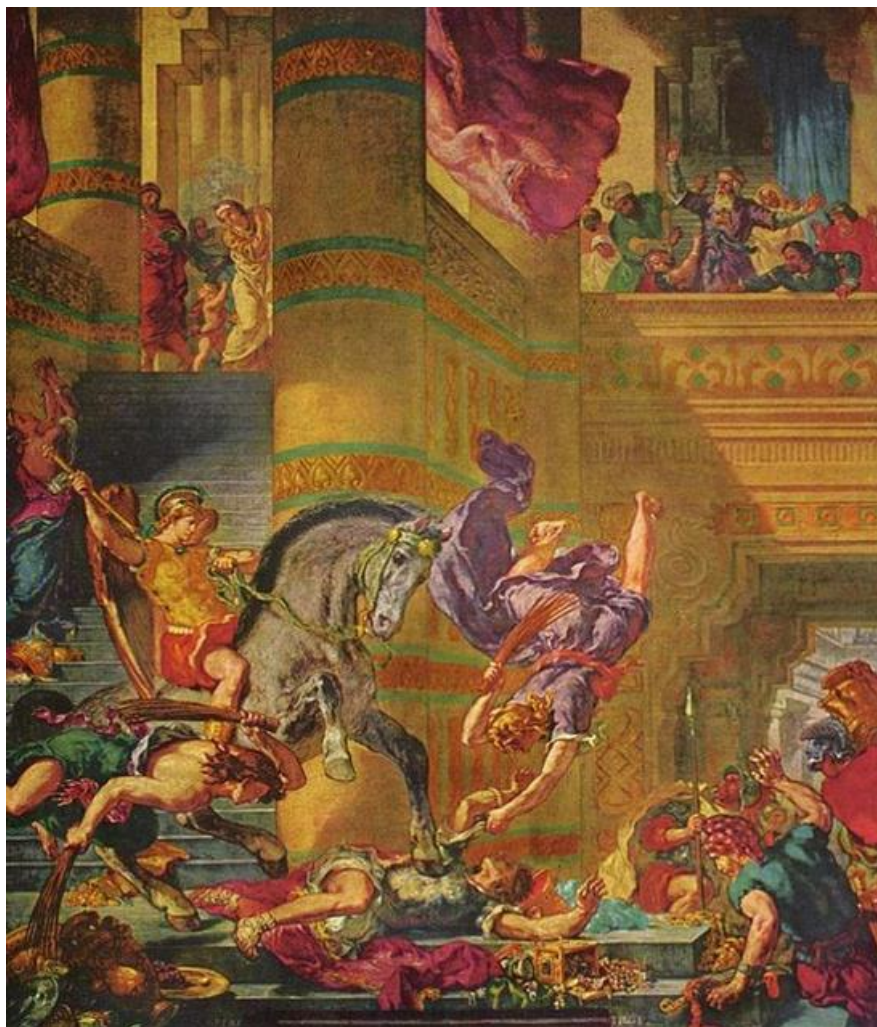
Heliodoros - (2Makabejských 3); Hall: v posledných stáročiach pred kresťanským letopočtom boli Židia v Palestíne ovládaní sýrskymi Seleukovcami; Heliodoros bol kancelárom na ich kráľovskom dvore a bol vyslaný do Jeruzalemu, aby vylúpil majetok uložený v chráme; keď podľa *apokryfného* líčenia Heliodoros a jeho ozbrojený sprievod vošli do chrámu, zjavil sa im nádherne vystrojený kôň s strašlivo vyzerajúcim jazdcom; kôň zaútočil na Heliodora a kopal ho prednými kopytami; dvaja mladí spoločníci jazdca, zobrazovaní ako *anjeli*, Heliodora *bičovali*, až kým nepadol, ale veľkňaz sa oňho postaral; tento námiet je v stredoveku považovaný za predobraz témy *Kristus vyhánania peňazomencov z chrámu/Vyčistenie chrámu*; *Raffaelove stance*

[https://en.wikipedia.org/wiki/Heliodorus_\(minister\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Heliodorus_(minister))

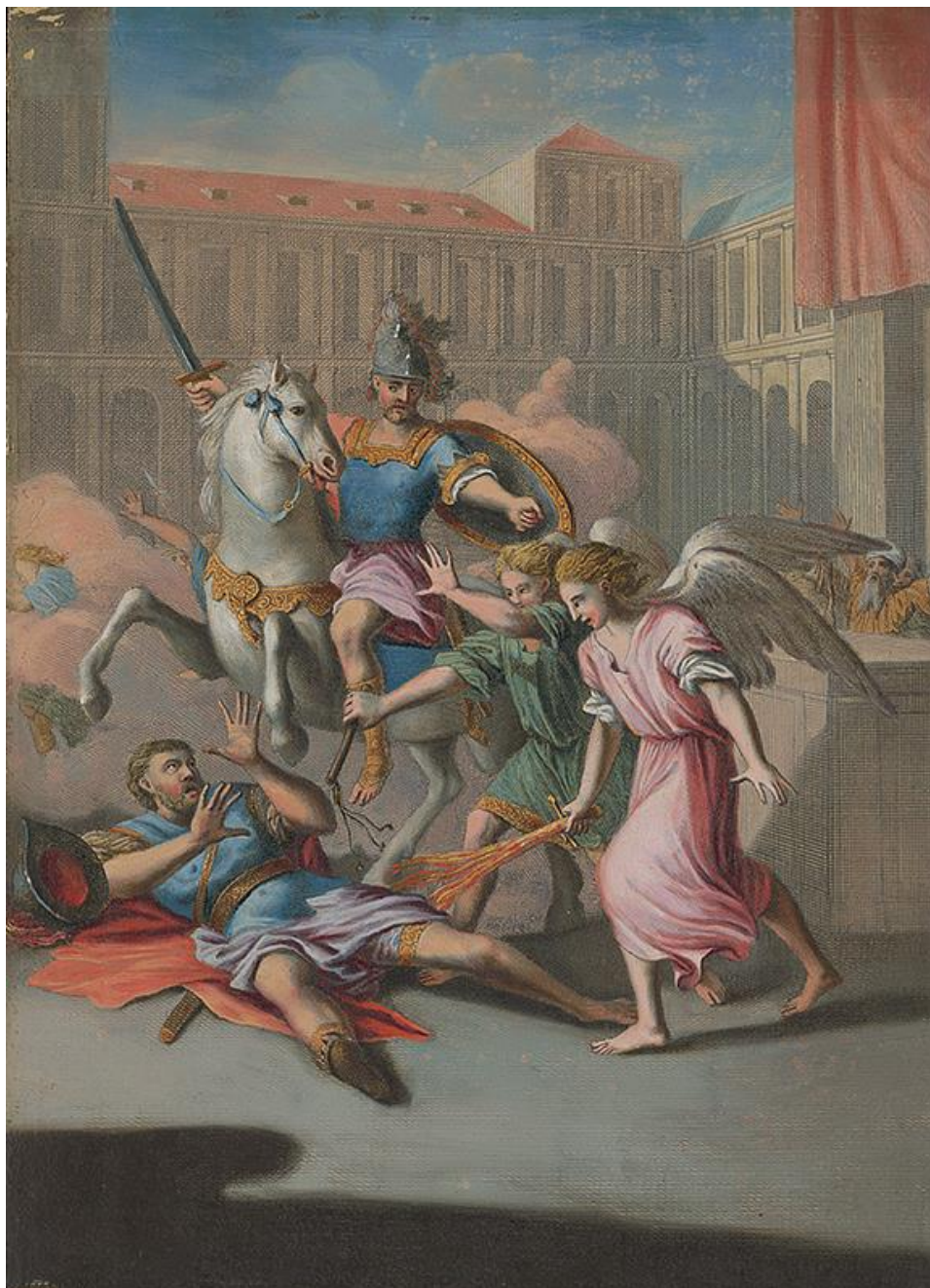
<https://www.google.sk/search?q=Heliodorus&esqv=2&biw=1848&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CEUQsARqFQoTCLTM1PHu8MYCFUtcFAodxakL6A&dpr=1>

RaffaeL Vyhnnie Heliodora z chrámu (freska v Stanze di Raffaello v pápežskom paláci vo Vatikáne, 1511-1512)

E. Delacroix: Vyhnanie Heliodora z chrámu (19.st.)

C. Luyken, Ch. Weigel (vydavateľ): Smrť Heliodora (kolorovaná medirytina, okolo 1708)

G. de Lairese: Vyhnanie z Heliodora z chrámu (1674)

G. Doré: Heliogabalus vyhánaný z chrámu (drevooryt, 1866)

Heliogabalus - helenistická podoba kanaánskeho Elagabala

heliogravura - z gréc. helios – „slnko“

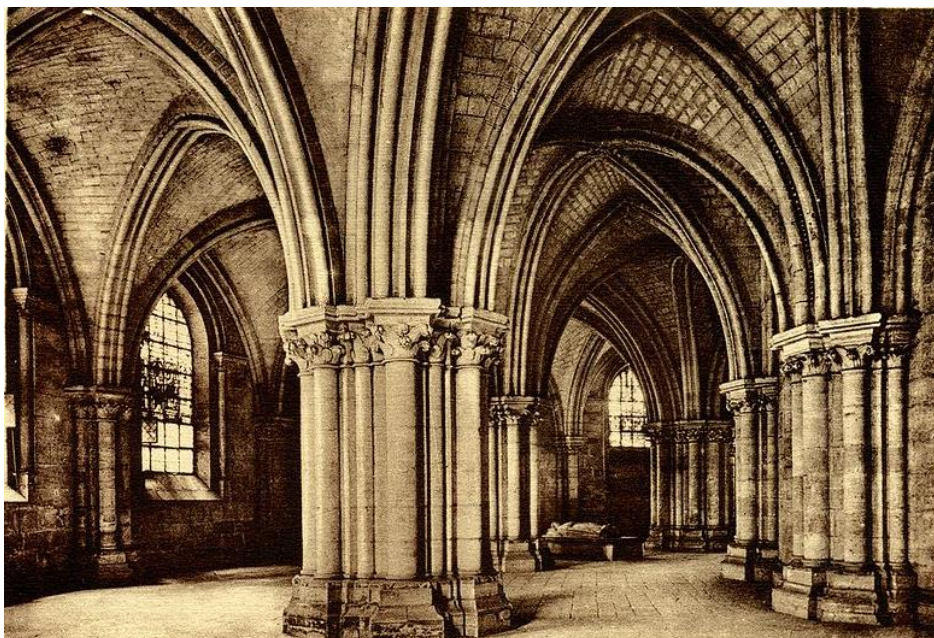
-tiež *fotogravúra*; technika ručnej *tlače z hĺbky* fotomechanickou cestou, vynájdená 1878-79 K. V. Kličom, a podľa neho preto nazvaná aj *kličotypia*; zo zobrazenia zhotovený *negatív* a z neho *diapozitív* a z neho až zobrazenie prenesené na pigmentovaný papier; na kovový *štočok* potiahnutý *krytom* z *asfaltového* prachu (porovnaj *akvatinta*) je papier s kresbou pritlačený, osvetlený a potom vymytý teplou vodou v miestach, na ktorých nebol osvetlený; po opakovanom *leptaní* chloridom železnatým je štočok zbavený krytu a pripravený na tlač na meditlačiarenskom *lise*, ktorým je možné dosiahnuť poltónovú jemnosť *odtlačkov*, ktorá je typická; pred 1.sv. vojnou rozšírená reprodukčná technika (pozri *reprodukcia*) najmä v knižnej ilustrácii; neskoršie používaná zriedkavo (G. Rouault)

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Heliogravura>

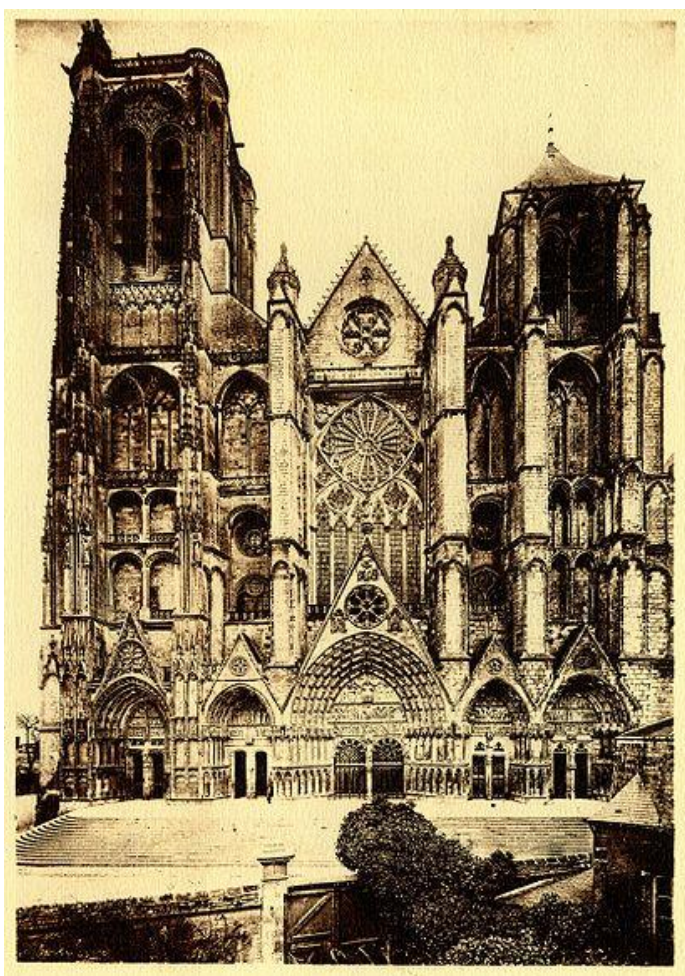
http://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Kl%C3%AD%C4%8D

http://geo3.fsv.cvut.cz/vyuka/kapr/SP/2008_2009/jara_rezkova/hlub_lep.html

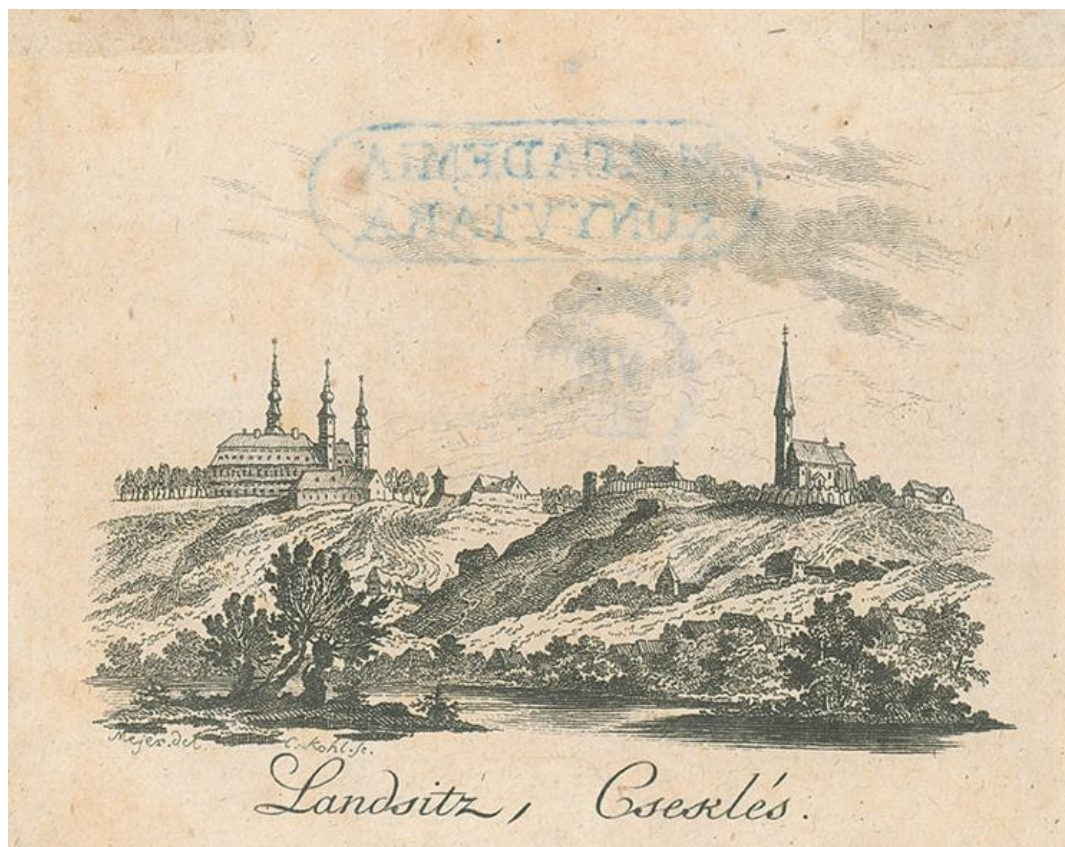
http://www.gymno.edu.sk/vv/graficke_techiky.pdf

Podzemný kostol katedrály v Bourges (heliogravura, pred 1875)

Katedrála v Bourges (heliogravura, 1875)

C. Kohl, Mejer: Čeklís - Landsitz, Cseklés (heliogravura, veduta, 1774-1800)

Stredoeurópsky autor z 19.storočia: Devín (heliogravúra, veduta, 1800-1900)

Héliopolis - gréc. Ἡλιοπόλις, - „Mesto slnka“ alebo „mesto Helios“; egypt. iwnw; arab. عين شمس / Ain Shams; staroegyptsky *On*; s najstarším dochovaným obeliskom (20m vysoký, 12.dynastia, asi 1800 pr.Kr.); pozri *benben*, *fénix*; *Hélios*; *Deväť bohov z Onu*; *Kleopatrine ihly*; *grécka antická kultúra*; porovnaj *Baalbek*,

<http://it.wikipedia.org/wiki/Eliopoli>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/H%C3%A9liopolisz>

obelisk Al-Masalla
staroveký Heliopolis (ilustračná maľba)

Hélios - v *gréckej mytológii* boh slnka, syn *Hyperiona* a *Theie*; manžel *oceanidy Persy* a podľa jednej verzie aj *Rhody*; otec *Faetóna*, *Heliád*, *Hór*, *Charitiek*, *Kirké*, *Aiéta*, *Pasifaé*, *Fetusy* a *Lampetie*; viedol po oblohe štvorzáprah /pozri *kvadriga*/ bielych koní na svojom *slnečnom voze* (pozri *apsida*, porovnaj biblický „ohnivý voz“ *Jahveho*); nakoľko bol na svojej každodennej ceste, nezúčastnil sa delenia sveta medzi *Diom*, *Hádom* a *Poseidónom* (pozri *Rhodos*); často sprevádzaný inými *solárnymi božstvami* (pozri *Aurora*, *Hall*; *pochodeň*); ako slnečný boh nikdy nemal taký význam ako *solárne božstvá* Egypta a Blízkeho východu; stotožňovaný s *Apolónom* a s perzským *Mitrou*; Héliovým menom nazývali Gréci slnečných bohov iných národov a meno *Heliopolis* (mesto boha Héliá) dávali svätyniam a mestám týchto bohov (fenický *Baalbek*, egyptský *On*); podľa Héliá vznikol rímsky boh *Sol*, k Héliovi prirovnávaný *Elagabalus* (*Heliogabalos*); Hélios zobrazovaný v podobe sôch (*kolos Rhodský*); jeho atribútom *havran*, symbol svetelných božstiev (pozri *svetlo*), *kohút*; námet obľúbený aj v renesancii a baroku; pozri *Orion*; *Héliov stĺp*, *strom svetla*; *Klytia*, *Leukotea*; *Henoch*; *Rhodos*, *Rhoda/Roda*; *zlato* (*Baleka*)

Apollonio di Giovanni: Dareus pochodujúci v bitke pri Issus (detail cassone, 15.st.)

G. Romano: Alegória nesmrteľnosti (1520)

N. Poussin: Diana a Endymion alebo Selene a Endymion (1630)

Autor nezistený: Helios

A. R. Mengs: Helios ako personifikácia poludnia

Hélios so štvorzáprahom - najznámejšie vyobrazenie *Hélia* na *metópe* z 2.st.pr.Kr., vykopané Schliemannom v *Hisarlichu*, ktorý sa považuje za starovekú *Tróju*; Berlínske štátne múzeum

heliotrop - Täubl: odroda *jaspisu*; farba zelená s červenými škvrnami; nálezisko: India, Čína, Sibír, Austrália; pozri *drahokamy* a *polodrahokamy*; *gemoglyptika*

heliotypia - jeden z názvov pre *svetlotlač*

Heliov stĺp - stĺp s podobou boha slnka *Hélia* v Konštantínopole (pôvodne *slnečný symbol*), do ktorej dal vytesať svoju tvár cisár Konštantín I. Veľký (280-337), rímsky cisár, ktorý pred svojou smrťou prijal krst > stĺp potom nazývaný *Anti-Hélios* v zmysle kresťanskej typologickej *antitézy* k *Héliovi*; porovnaj egyptský stĺp v Konštantínopole prezývaný *Kristov klinec*; *strom svetla*

Hell - pozri *Élivágy*

Hellas/Helada - zem *Hellénov*-Grékov; pozri *grécke kmene*

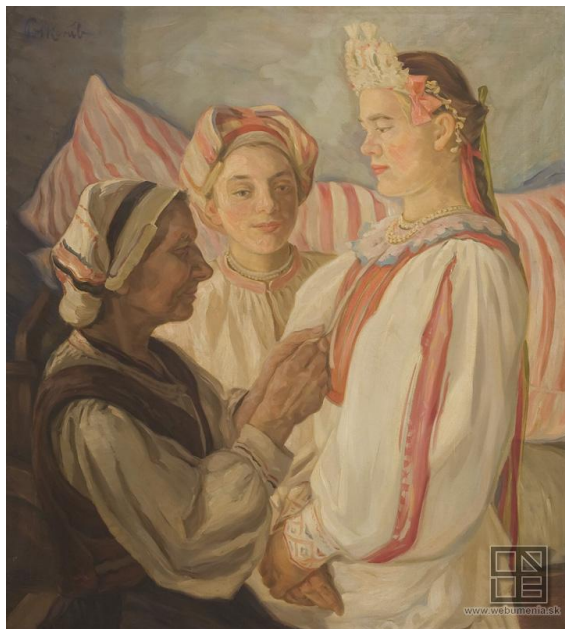
Hellé - sestra *Frixa*; pozri *Helespont*; *grécka mytológia*

Hel'pa - pozri *Slovensko*

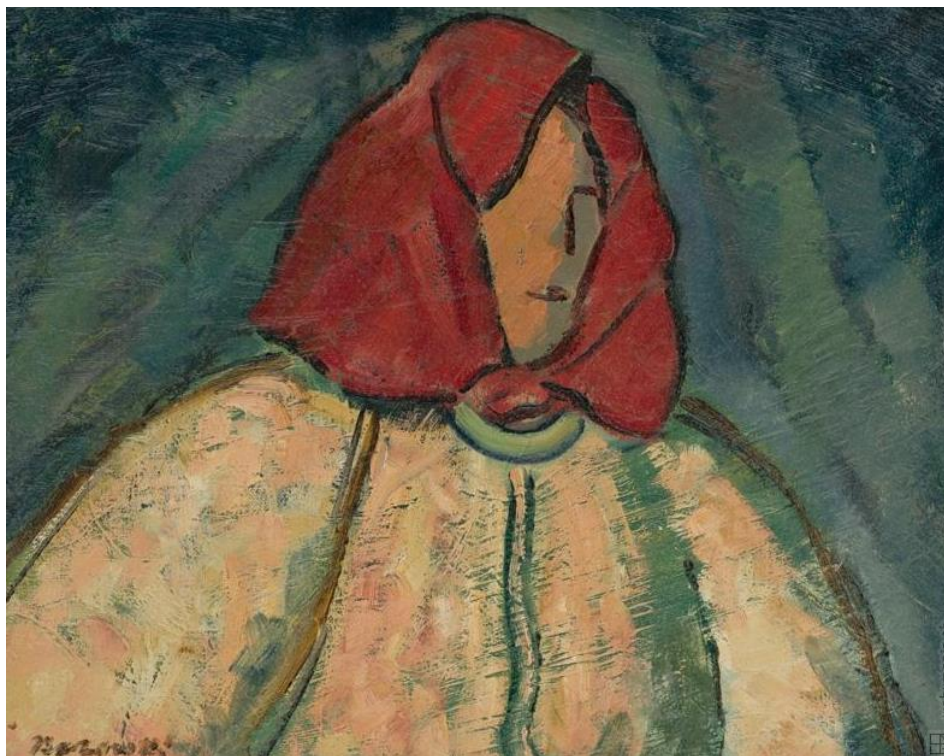
<http://sk.wikipedia.org/wiki/He%C4%BEpa>

Š. Polkoráb: Zimný motív z Heľpy (1936)

Š. Polkoráb: Heľpianska mladucha (1935-1936)

M. Bazovský: Hel'pianka (1933)

Helst Bartholomeus van der - (†1670); tiež Bartholomeus van der Hejst; maliar *holandského zlatého veku*; maľoval predovšetkým jednotlivé portréty, ale aj skupinové portréty vládarov a strelcov (pozri *doelen stukken, Schutterij*); osvojil si voľnejší a plynulejší štýl (pozri *rukopis splývavý*), ktorý prišiel do módy v pol. 17.st. a nahradil viac psychologický štýl *Rembrandta*; ten bol jeho veľkým súperom a niektorí jeho žiaci (*F. Bol* a *G. Flinck*) ho prevzali; Van der Heist získal povest' ako popredného portrétistu amsterdamskej elity; bol úzko zapojený do vytvárania *Amsterdamského umeleckého bratstva*

http://nl.wikipedia.org/wiki/Bartholomeus_van_der_Helst

B. van der Helst: Dôstojníci a ostatní členovia milícií okresu VIII v Amsterdame pod vedením kapitána Roelofa Bickera a poručíka Jána Michielsza

B. van der Helst: Oslava mieru v Münsteri 18. júna 1648 v sídle občianskeho stráže lukostrelcov Sv. Juraja v Amsterdame (1648)

Bartholomeus van der Helst: Členovia rady strelcov spoločnosti sv. Šebastiána v Amsterdame (1653)

B. van der Helst: Portrét Gerarda Andriesza, vojvodu Engelenburgu, vysokého exekútora z Muidenu (1640-1652)

B. van der Helst: Anna du Pire ako Granida (1660)

B. van der Helst: Guvernéri občianskej stráže lukostrelcov v Amsterdame (1653)

B. van der Helst: Portrét patricijskej dvojice (1661)

B. van der Helst: Rodina Reepmaker z Amsterdamu (1669)

B. van der Helst: Autoportrét (1655)

B. van der Helst: Autoportrét (1667)

Hendrik Lodewycks van der Vecht - Lodewycks Hendrik van der Vecht

Hohberg Wolf Helmhardt von - (†1688); barokový spisovateľ, autor encyklopédie „Georgica curioso“; zaujímal sa o poľnohospodárstvo a jeho literárna činnosť bola až na druhom mieste; pozri *kuvik* (Biedermann)

helma - tiež *prilba*; pozri *Tarnhelm*

http://sk.wikipedia.org/wiki/H%C3%A1kov%C3%BD_kr%C3%AD%C5%BE

helma Aegirova - Aegirova helma

helma hrôzy - Aegirova helma

helmica - strecha helmicová

helmica vlašská - predchodca *strechy cibulovej*; v spodnej časti *konkávna*, často s viacerými poschodiami, ktoré zakončuje *lucerna* (barok)

helmicová strecha - strecha helmicová

Heloisa - Heloisa bola pravdepodobne sirota vychovávaná istým Fulbertom, kanonikom parížskeho chrámu Notre-Dame; ako šestnásťročná mala znalosti z filozofie, gréčtiny, latinčiny, histórie, Biblie a latinskej klasiky; stala sa milenkou *Pierre Abelarda*, s ktorým otehotnela; hoci si ju chcel zobrať, nechcela poškodiť jeho povesť filozofa a sobáš odmietla; netúžila po nútenom vydaní; napokon sa na milencovo naliehanie zobrali, ale keď všetko vyšlo najavo, vstúpila do kláštora a s manželom sa nikdy nevidela; neskôr si začali písať a z ich korešpondencie mnohí historici odvodzujú aj obraz stredovekej spoločnosti; Heloisa vo svojich listoch s Abelardom polemizovala o „mužskom“ svete, ktorý často umŕtvoval ženu v mene „objektívnej“, vonkajšej a stiesňujúcej normy; Abélard a Heloisa sú dnes pochovaní spoločne na parížskom cintoríne Père-Lachaise; Abélard a Heloise boli prominentní intelektuáli 12.st. vo Francúzsku; Abélard bol o osemnásť rokov starší od Heloisy a prednášal filozofiu; bol dobrodružný mysliteľ a žil v stálom rozpore s cirkvou; pri niekoľkých príležitostiach bol nútený sa vzdať a spáliť svoje spisy; Heloisa mala nižšie spoločenské postavenie a žila pod strechou svojho strýka; nielenže dvojica mala tajnú ľúbostnú aféru, ale mala aj nemanželské dieťa; keď vec vyšla najavo, Abélard bol vykastrovaný ako nejaký zločinec a Heloisa bola zatvorená do kláštora; nakoniec sa stala abatišou oratória v kláštore, v opátstve, ktoré Abélard založil; Abélard bol vyhostený do Bretónska, kde žil ako mních; bolo to v čase, keď si začali vymieňať listy; ich listy sú plné vášne pri spomienkach na stratenú lásku; snažia sa zmieriť s tým, že ich vzťah vďaka kláštorným povinnostiam musí zostať cudný; napätie medzi týmito dvoma pólmi vytvára obrovské množstvo emocionálneho napätia

Abelárd a Heloisa (rukopis Roman de la Rose, 14.st.)